

1.0 Pengenalan

Pelan Induk Rangkaian Ekologi ini bertujuan untuk membina semula, mengekalkan dan meningkatkan hubungan di antara baki kawasan hutan utama di Semenanjung Malaysia, yang membolehkan wujudnya satu rangkaian hutan secara fizikal dan bersambung di sepanjang kawasan *Central Forest Spine* (CFS) Semenanjung Malaysia. Pelan Induk ini akan menjadi rujukan awal kepada pemuliharaan biodiversiti di peringkat asas dan juga sebagai rujukan utama melibatkan mana-mana perancangan masa hadapan terhadap penggunaan tanah di kawasan CFS.

1.1 Latar Belakang

Sebahagian besar bahagian tengah Semenanjung Malaysia merupakan kawasan hutan tropika yang kompleks terdiri daripada hutan pedalaman, hutan paya gambut dan hutan paya bakau. Hutan-hutan ini bukan sahaja penting dan kaya dari aspek biologi, tetapi lebih kepada fungsi lain-lain ekologi seperti kawasan tadahan air. Pada masa ini, habitat hutan semakin terancam kerana kebanyakan kawasan hutan telah diterokai untuk guna tanah lain dan secara tidak langsung kawasan hutan yang selebihnya bakal terdedah kepada ancaman dan tekanan pembangunan yang lebih pesat.

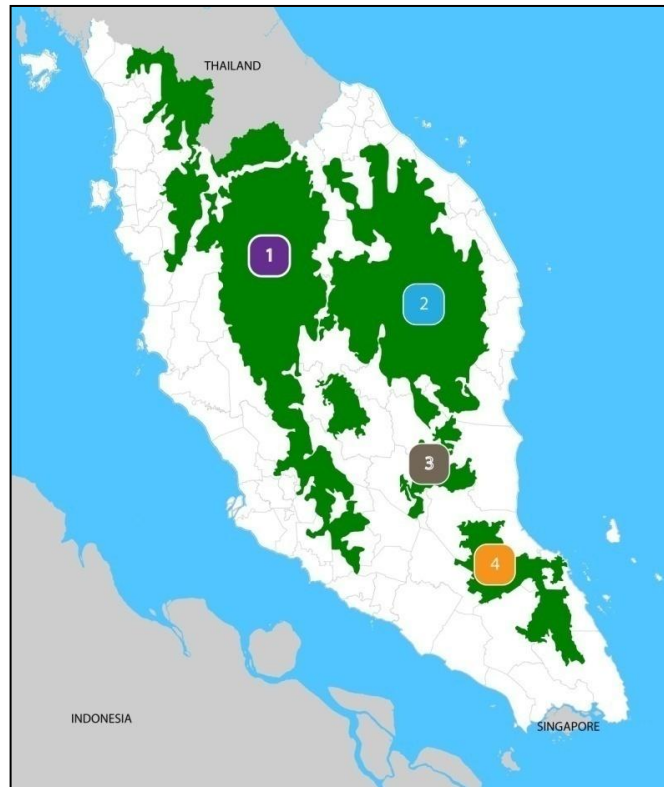
Rancangan Fizikal Negara (RFN) telah mengenalpasti bahawa fragmentasi hutan mewakili salah satu dari ancaman utama kepada pemuliharaan biodiversiti dan ekosistem yang baik. Oleh itu, Rancangan Fizikal Negara (RFN) menggariskan melalui Polisi 19, perlunya kawasan CFS sebagai tulang belakang kepada Kawasan Sensitif Alam Sekitar (KSAS) ataupun *Environmentally Sensitive Area (ESA)* di Semenanjung Malaysia.

Rancangan Fizikal Negara mengenalpasti bahawa pemuliharaan hutan penting dalam pengurusan tanah negara yang optimum dan juga kepelbagaian penggunaan kawasan hutan akan lebih dipertingkatkan melalui kawasan CFS yang telah dikenalpasti beserta strategi dalam mewujudkan jaringan dan koridor ke kawasan hutan simpan yang lebih terpencil. Maka, penyatuan kawasan hutan yang telah terpecah ini sangat penting dalam mewujudkan keseimbangan di antara arus pembangunan dan aktiviti pemuliharaan (Rancangan Fizikal Negara, 2005).

Walaupun Rancangan Fizikal Negara merupakan dokumen polisi di peringkat nasional tetapi ia tidak memperincikan sempadan spatial dan pengurusan serta fungsi kawasan kajian CFS, namun jelas sekali bahawa kawasan CFS ini adalah 'green heart' yang teramat penting di Semenanjung Malaysia yang merangkumi rangkaian kawasan hutan utama yang terbesar dan juga habitat kritikal bagi tumbuh-tumbuhan dan haiwan. Kawasan tumpuan bagi 'green heart' di Semenanjung Malaysia adalah merupakan empat kompleks hutan seperti yang telah dikenalpasti di dalam Rancangan Fizikal Negara (Rujuk Rajah 1.1).

Rajah 1.1: Kompleks Hutan CFS Semenanjung Malaysia

1. Banjaran Titiwangsa-Banjaran Bintang-Banjaran Nakawan
2. Taman Negara-Banjaran Timur
3. Pahang Tenggara, Chini dan Bera Wetland
4. Taman Endau Rompin - Rizab Hidupan Liar Kluang

Fakta 1.1:

Polisi Rancangan Fizikal Negara dan Langkah dalam mewujudkan Rangkaian Ekologi

Rancangan Fizikal Negara 19: CFS perlu diwujudkan sebagai tulang belakang kepada Kawasan Sensitif Alam Sekitar.

Langkah:

- Kajian perlu dilakukan untuk menentukan kemungkinan mewujudkan semula integriti dan sambungan hutan dan paya melalui pelaksanaan rangkaian di antara empat kompleks hutan utama berikut:
  - a. Banjaran Titiwangsa-Banjaran Bintang-Banjaran Nakawan,
  - b. Taman Negara-Banjaran Timur,
  - c. Pahang Tenggara, Chini dan Bera Wetland,
  - d. Taman Endau Rompin - Rizab Hidupan Liar Kluang
- Sungai boleh digunakan sebagai koridor penghubung untuk mengekalkan integriti dan sambungan ekosistem hutan. Rancangan Struktur dan Rancangan Tempatan perlu menerapkan konsep penggunaan sungai dan hutan sebagai tunjang dalam memajukan rangkaian kawasan rekreasi berjajar bagi mengekalkan keseimbangan ekologi.

Sumber: Rancangan Fizikal Negara, 2005

1.2 Objektif Pelan Induk CFS

Pelan Induk ini menitikberatkan objektif jangka panjang dalam membina semula, mengekalkan dan meningkatkan hubungan di antara baki kawasan hutan utama di Semenanjung Malaysia. Setelah dibentuk, kawasan CFS bakal mewujudkan satu rangkaian hutan secara fizikal dan bersambung dari Johor sehingga ke kawasan perhutanan di negeri-negeri di sebelah utara Semenanjung Malaysia.

Objektif

Membina semula, mengekalkan dan meningkatkan hubungan di antara kawasan liputan hutan CFS di Semenanjung Malaysia

Manfaat utama Pelan Induk ini adalah bagi mengurangkan kesan negatif fragmentasi hutan terhadap aspek biodiversiti yang akan dapat memastikan keseluruhan spesis yang terdapat di dalam hutan akan terpelihara serta mengekalkan kawasan di mana berlangsungnya proses ekologi tersebut. Manfaat sampingan pula adalah sebagai 'stepping stone' bagi meningkatkan kesinambungan untuk sebahagian habitat.

Kawasan sekitar CFS juga turut sensitif terhadap persekitarannya kerana terletak berhampiran dengan kawasan perlindungan, kawasan tadahan air dan/atau muka bumi yang berbatu-batan. Rancangan Fizikal Negara mengesyorkan pemuliharaan kawasan persekitaran sensitif ini dan menyatakan bahawa Kawasan Sensitif Alam Sekitar (KSAS) perlu diintegrasikan di dalam perancangan dan pengurusan penggunaan tanah dan sumber alam semulajadi dalam memastikan pembangunan mampan¹. Oleh itu, CFS dapat didefinisikan sebagai mega-KSAS; yang terdiri daripada hutan tropika dan kawasan bukan hutan.

Maka, Pelan Induk akan menyediakan rangka kerja untuk;

1. Strategi rangkaian dalam menghubungkan pusat perhutanan yang utama atau kepulauan hutan; di mana rangkaian utama dan sekunder akan dikenalpasti.
2. Cadangan bagi pencegahan, inisiatif dan tindakan yang diperlukan dalam strategi rangkaian yang telah dicadangkan, dan
3. Dana dan mekanisma pelaksanaan untuk menggalak kesinambungan koridor tersebut.

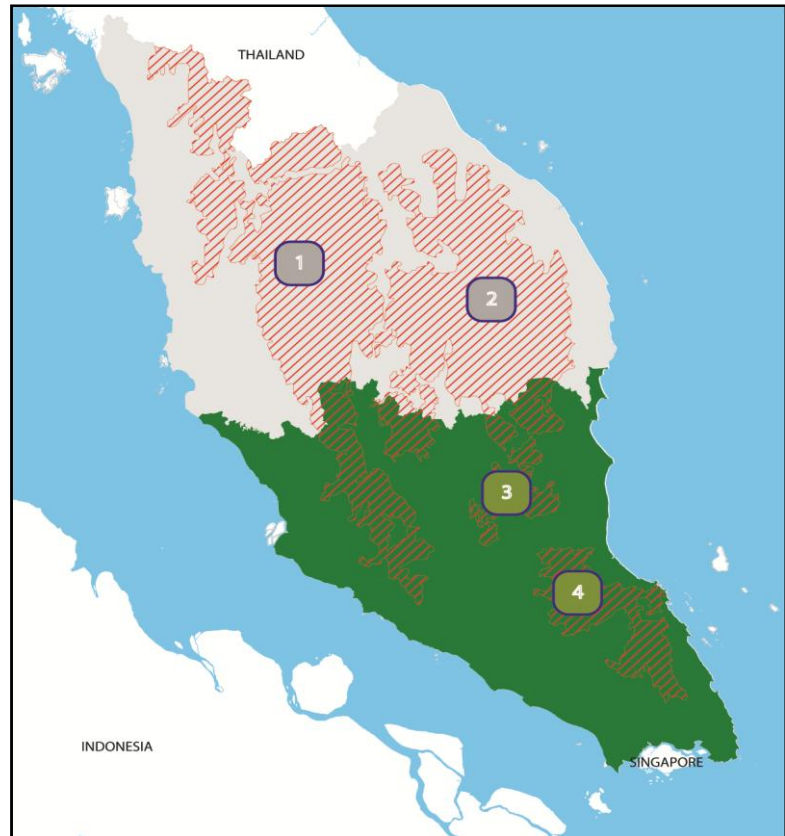
1.3 Kawasan Pelan Induk CFS

Pelan Induk ini meliputi kawasan di selatan Johor sehingga ke kawasan perhutanan di negeri-negeri di sebelah utara Semenanjung Malaysia melibatkan lapan (8) negeri iaitu Johor, Negeri Sembilan, Selangor, Kedah, Perak, Kelantan, Terengganu dan Pahang (Rujuk Rajah 1.2). Daerah yang terlibat dalam kawasan Pelan Induk ini seperti yang disenaraikan dalam Jadual 1.1.

¹ Rancangan Fizikal Negara, 2005-2020, Jabatan Perancangan Bandar dan Desa, Semenanjung Malaysia

Rajah 1.2: Kawasan Pelan Induk CFS

- Kawasan CFS1
- Sempadan CFS2
- 1 Banjaran Titiwangsa-
Banjaran Bintang-
Banjaran Nakawan
- 2 Taman Negara-Banjaran
Timur
- 3 Pahang Tenggara, Chini
dan Bera 'Wetland'
- 4 Taman Endau Rompin -
Rezab Hidupan Liar
Kluang

Jadual 1.1: Daerah dalam Kawasan CFS

Kedah	Perak	Kelantan	Terengganu
1. Kubang Pasu	1. Hulu Perak	1. Jeli	1. Besut
2. Padang Terap	2. Selama	2. Pasir Putih	2. Setiu
3. Sik	3. Larut dan Matang	3. Machang	3. Hulu Terengganu
4. Pendang	4. Kuala Kangsar	4. Tanah Merah	4. Dungun
5. Baling	5. Kinta	5. Kuala Krai	5. Kemaman
6. Kulim	6. Batang Padang	6. Gua Musang	
Johor	Pahang	Selangor	Negeri Sembilan
1. Kluang	1. Maran	1. Gombak	1. Jelebu
2. Kota Tinggi	2. Bentong	2. Hulu Langat	2. Jempol
3. Mersing	3. Kuantan	3. Hulu Selangor	3. Kuala Pilah
4. Segamat	4. Raub		4. Rembau
	5. Temerloh		5. Seremban
	6. Bera		6. Tampin
	7. Pekan		
	8. Rompin		
	9. Lipis		
	10. Cameron Highlands		
	11. Jerantut		

Kawasan CFS (seperti yang didefinisikan dalam Rancangan Fizikal Negara) bagi Pelan Induk ini, lebih tertumpu kepada utara dan selatan rangkaian kompleks hutan Banjaran Titiwangsa-Banjaran Bintang-Banjaran Nakawan, Taman Negara (Pahang), Pahang Tenggara-Chini-Bera Wetland dan Endau Rompin-Rezab Hidupan Liar Kluang. Empat kompleks hutan dalam Pelan Induk CFS ini melibatkan kawasan seluas 5.3 hektar.

1.4 Visi untuk Pelan Induk CFS

Visi Pelan Induk CFS ini adalah supaya pada penghujung jangka masa rancangan pelaksanaan, kesemua empat kompleks hutan yang penting dalam Pelan Induk ini (iaitu Banjaran Titiwangsa-Banjaran Bintang-Banjaran Nakawan, Taman Negara (Pahang), Pahang Tenggara-Chini-Bera Wetland dan Rizab Hidupan Liar Endau Rompin-Kluang) diharapkan akan menjadi jaringan hutan yang bersambung; terdiri daripada kawasan hutan yang dilindungi dan dituruti dengan habitat kawasan bukan hutan yang diurus secara mampan.

Kajian ini sebagai 'pembuka mata' bagi menunjukkan kepentingan untuk memelihara dan memulihara koridor ekologi. Pemeliharaan dan Pemuliharaan koridor ekologi amat penting untuk melindungi dan mengekalkan biodiversiti dalam pembangunan mampan. Ia juga secara tidak langsung membantu agensi-agensi pelaksana demi kepentingan biodiversiti secara mampan.

Pelan Induk ini juga akan menyumbang kepada keseluruhan visi ke arah pewujudan kesinambungan atau kawasan pemuliharaan/konservasi yang bersambung meliputi kawasan hutan dan bukan hutan yang akan dikekalkan sebagai 'green heart' dalam Kawasan Sensitif Alam Sekitar di Semenanjung Malaysia.

Ini hanya akan dapat dicapai melalui kewujudan rangkaian ekologi yang akan membolehkan pergerakan haiwan secara bebas dalam habitat masing-masing, selain menyediakan eko-habitat semulajadi flora dan fauna yang akhirnya dapat menjamin pemuliharaan sumber biologi dan alam sekitar. Pada masa yang sama, aktiviti manusia yang terkawal di sekeliling kawasan kompleks hutan dan rangkaian ekologi ini akan dapat mengekalkan nilai biodiversiti dan fungsi kompleks hutan, mengurangkan kesan aktiviti manusia tersebut ke atas alam semulajadi dan menghalang konflik manusia dan haiwan baik di hutan mahupun di kawasan lain. Kesan jangka panjang akan menunjukkan bahawa dengan wujudnya rangkaian ekologi serta pengurusan tanah yang terkawal di sekitarnya, ianya mampu menyumbang kepada integriti hutan dan ekosistemnya.

Bagi mencapai visi ini, pendekatan yang holistik dalam perancangan dan pengurusan kompleks hutan dan rangkaian ekologi serta kawasan sekitarnya sangat penting dan **Pelan Induk bagi Rangkaian Ekologi** ini akan menyediakan rangka kerja bagi membolehkan wujudnya rangkaian yang bersambung, melalui pengenalpastian cadangan koridor yang bakal dilaksanakan dan juga membentuk strategi pelaksanaan, mekanisme pembiayaan serta garis panduan bagi kawasan rangkaian ekologi dan kawasan di sekelilingnya.